

De gerechtsdeurwaarder als ambtenaar-ondernemer

S.J.W. VAN DER PUTTEN*

Renovatie geboden, instorting dreigt

Bij de invoering van de Gerechtsdeurwaarderswet in 2001 is het stelsel van tarieven voor ambtshandelingen voor het laatst gewijzigd. Dit stelsel kent vaste bedragen die op de schuldenaar mogen worden verhaald en volledige prijsvrijheid in de relatie tussen de gerechtsdeurwaarder en zijn opdrachtgever. Waar dit stelsel aanvankelijk positief is ontvangen is de stemming omgeslagen. Uit onderzoek van het Bureau Financieel Toezicht naar resultaten van de bevraging in het kader van de Verordening Gegevensverstrekking KBvG blijkt dat de winst van de beroepsgroep volledig is verdampt. Zowel de schuldenaartarieven als de tariefvrijheid moeten op de schop om het model van de gerechtsdeurwaarder als ambtenaar en ondernemer blijvend mogelijk te maken.

1. Gebrek aan onderhoud leidt tot verval

1.1. Schuldenaartarieven

1.1.1. Achtergrond

De bedragen die op de schuldenaar mogen worden verhaald zijn vastgesteld aan de hand van de voor de gerechtsdeurwaarder geldende kostprijs, welk bedrag wordt verhoogd met een opslag voor redelijke winst, investeringen en ondernemersrisico.¹ Het enige onderhoud dat op de tarieven heeft plaatsgevonden, is de jaarlijkse indexering aan de hand van een vaste formule. Deze formule is in 2001 vastgesteld en sindsdien niet herzien.

1.1.2. Aanleiding onderzoek ministerie

Op 20 oktober 2014 verscheen in het *Algemeen Dagblad* een artikel waarin werd gesteld dat de kostprijs van ambtshandelingen door automatisering flink was gedaald, zodat de tarieven die voor die handelingen in rekening worden gebracht te hoog zouden zijn. Naar aanleiding van Kamervragen heeft de staatssecretaris besloten een toetsend onderzoek te laten verrichten naar de vraag of de geldende tarieven nog voldoen aan het uitgangspunt dat deze gebaseerd zijn op de integrale kostprijs.

De uitkomsten van dit onderzoek zijn nu bekend: de schuldenaartarieven zijn ver verwijderd van het oorspronkelijke uitgangspunt. Hoewel in de media anders

werd verondersteld, is de kostprijs van ambtshandelingen niet gedaald, maar met 16 tot 33% meer dan de indexatie gestegen.² Dat betekent dat de schuldenaren in de afgelopen jaren minder hebben hoeven bijdragen in de kosten van de gerechtsdeurwaarder voor het verrichten van een ambtshandeling, dan dat het verrichten van de ambtshandeling kostte.

1.1.3. Kostprijs

De kostprijs van een ambtshandeling voor de gerechtsdeurwaarder is vastgesteld door – kort gezegd – alle directe en indirecte kosten aan de hand van een gemeten tijdsbesteding toe te bedelen aan een ambtshandeling.³ Het kostenonderzoek⁴ is gebaseerd op het jaar 1998 en houdt dus geen rekening met alle ontwikkelingen die zich in de afgelopen bijna 20 jaar hebben voorgedaan. En dat zijn er nogal wat. De tijdsmeting is verricht in 2000, zodat ook die meting niet meer actueel te noemen is. Dit leidt er volgens het onderzoek toe dat de kostprijsberekening niet meer aansluit op de realiteit.

1.1.4. Redelijke opslag

Op de kostprijs van de ambtshandeling zit een opslag die voldoende zou moeten zijn voor een redelijke winst en het doen van investeringen en dekking moet bieden tegen ondernemersrisico's.

* Mr. S.J.W. van der Putten is tgv.-gerechtsdeurwaarder in Amsterdam en lid van de Ledenraad KBvG. Dit artikel is een bewerking van zijn artikel dat op 19 juli 2016 is gepubliceerd in *Ius Novum*.

1. 'Een gewichtig ambt gewogen', advies van de commissie tarieven gerechtsdeurwaarder, 2001.

2. Tarieven Ambtshandelingen Gerechtsdeurwaarders, toetsend onderzoek tarieven van een aantal producten, Cebeon voor: WODC, Ministerie van Veiligheid en Justitie 2016.

3. 'Een gewichtig ambt gewogen', advies van de commissie tarieven gerechtsdeurwaarder, 2001.

4. Analyse kostprijs ambtshandelingen gerechtsdeurwaarders (JUSGE-0), 2001.

In 2001 werd een opslag van 5% voldoende geacht.⁵ De gerechtsdeurwaarderspraktijk kende indertijd een zeer beperkt ondernemersrisico door gebrek aan concurrentie en gegarandeerde ontvangsten. Er werd echter een gedachtefout gemaakt, nu tegelijkertijd met de invoering van het nieuwe tarievenstelsel door de Gerechtsdeurwaarderswet de beperkte concurrentie overboord werd gegooid. De gerechtsdeurwaarder kreeg onder meer door forse (prijs)concurrentie en verschuiving van het inningsrisico een groot financieel risico. Dit blijkt onder meer uit brancheberichten, maar ook uit de jaarverslagen van het BFT. Daarbij moesten er grote investeringen worden gedaan. Een winstopslag van 5% is volstrekt onvoldoende voor iedere branche, zo ook voor die van de gerechtsdeurwaarder.⁶

1.1.5. Indexatie

Jaarlijks worden de tarieven aan de hand van een vaste formule geïndexeerd. De variabelen in deze formule zouden de mutaties in de twee belangrijkste kosten veroorzakende posten, te weten loon en overhead dekken. De loonkostenontwikkeling wordt beheerst door de algemene loonkostenstijging verminderd met de algemene productiviteitsontwikkeling. De stijging van overheadkosten is gerelateerd aan de ontwikkeling van het algemeen prijspeil.

In de formule worden algemene en dus niet branchespecifieke loon-, productiviteits- en prijsontwikkelingen meegenomen. Ook deze formule heeft bijna 20 jaar geen onderhoud gehad. Deze formule heeft ertoe geleid dat de tarieven sinds de invoering ervan jaarlijks met nog geen 1,5% zijn geïndexeerd. Dit is niet realistisch. In de indexeringsformule wordt bijvoorbeeld rekening gehouden met een kostprijsdrukkende stijgende productiviteit van 22%. Dit percentage is gebaseerd op alle sectoren, dus inclusief bijvoorbeeld de industrie.⁷ De realiteit is dat een dergelijke productiviteitswinst zich niet heeft voorgedaan bij de gerechtsdeurwaarders, waar deze slechts enkele procenten bedraagt. Dat de beroepsgroep een lagere productiviteitswinst kent heeft niets te maken met gebrek aan innovatie of efficiëntie. Integendeel, de Nederlandse gerechtsdeurwaarder heeft internationaal een excellente reputatie als het gaat om efficiënte taakinvoering.⁸ Een groot deel van de ambtelijke werkzaamheden leent zich nu eenmaal niet goed voor automatisering en is zelfs onderhevig aan productiviteitsverlies, onder meer door aanvullende regelgeving, strengere kwaliteitseisen en een steeds groter wordend aantal burgers, bedrijven en instellingen die niet of verkeerd staan ingeschreven in de basisregistraties. Tegelijkertijd zijn de werkzaamheden van de gerechtsdeurwaarders veranderd. Het aantal werkzaamheden dat verricht moet worden rond de ambtshandeling is gestegen. Dat komt door het invoe-

ren van bevragsings- en registratieverplichtingen. Daarbij heeft de automatisering voor de gerechtsdeurwaarder geleid tot grote en structurele investeringen die nauwelijks zijn terug te verdienen.⁹

In de indexeringsformule wordt voor de loonkosten aangesloten bij de cao-lonen. Dit blijkt redelijk accuraat. De praktijk laat echter zien dat de loonkosten voor de gerechtsdeurwaarder harder zijn gestegen dan de indexatie. Dit wordt veroorzaakt door een verhoging van het gemiddelde opleidingsniveau van de medewerkers. Ook is de mix tussen de verschillende functietypen die nodig zijn voor de ambtshandeling gewijzigd. Het zijn voornamelijk de goedkopere uren van de ondersteunende medewerkers die door automatisering zijn verminderd, waardoor de mix duurder is geworden. Ten slotte zijn door automatisering, nieuwe regelgeving en kwaliteitseisen de overheadkosten voor de gerechtsdeurwaarder met circa 70% per productief uur toegenomen.¹⁰ Dit is 10 tot 15% meer dan de stijging van de arbeidskosten.

Waar de formule al gedateerd is, heeft de KBvG ontdekt dat het ministerie sinds 2013 ook nog het verkeerde indexcijfer gebruikt voor de variabele arbeidsproductiviteit. Hierdoor zijn de Btag-tarieven vanaf dat moment zelfs volgens de verouderde formule te laag vastgesteld. Onder druk van de KBvG heeft het ministerie de fout erkend, wat leidt tot een eenmalige correctie van 2,65% per 1 december 2016.¹¹

1.1.6. Uitgangspunt

De gerechtsdeurwaarder is als openbaar ambtenaar belast met het doen van ambtshandelingen. Het uitgangspunt van het ambt is altijd geweest dat de gerechtsdeurwaarder die uitsluitend ambtshandelingen verricht, uit die werkzaamheden een redelijk inkomen moet kunnen verwerven. Hoewel het de gerechtsdeurwaarder is toegestaan om ook bepaalde nevenwerkzaamheden te verrichten, zou hij dit niet noodzakelijkerwijs moeten hoeven doen.

Hoewel dit uitgangspunt de kern van het onafhankelijk ambt raakt, is realisatie ervan inmiddels slechts een theoretische mogelijkheid. Om zijn ambt uit te kunnen oefenen is de gerechtsdeurwaarder verplicht om nevenwerkzaamheden te verrichten. Hij moet dus een bijbaan hebben. Deze bijbaan subsidieert vervolgens zijn staatstaak. Dit is onbestaanbaar. De theoretische mogelijkheid dat de gerechtsdeurwaarder die zich uitsluitend bezighoudt met zijn staatstaak daar een redelijk inkomen uit verwerft moet weer realiteit worden.

5. Analyse kostprijs ambtshandelingen gerechtsdeurwaarders (JUSGE-0), 2001, p. 3 en 39.

6. Ter vergelijking: de advocatuur hanteert volgens de ACM een marge van 35 tot 40%.

7. Tarieven Ambtshandelingen Gerechtsdeurwaarders, toetsend onderzoek tarieven van een aantal producten, Cebeon voor: WODC, Ministerie van Veiligheid en Justitie 2016, p. 40.

8. Zie bijvoorbeeld: secretaris-generaal Bernasconi van de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht (HCCH) in 'De droom van Asser', *Ger.deurv.* 2016, afl. 1, p. 16.

9. Jaarverslag Commissie van deskundigen gerechtsdeurwaarders 2015, p. 6.

10. Tarieven Ambtshandelingen Gerechtsdeurwaarders, toetsend onderzoek tarieven van een aantal producten, Cebeon voor: WODC, Ministerie van Veiligheid en Justitie 2016, p. 34.

11. Besluit van 25 oktober 2016 tot wijziging van het Besluit tarieven ambtshandelingen gerechtsdeurwaarders (...), *Stb.* 2016, 391.

1.2. Tariefvrijheid naar de opdrachtgever

1.2.1. Achtergrond

De gerechtsdeurwaarder is sinds de inwerkingtreding van de Gerechtsdeurwaarderswet richting zijn opdrachtgever volledig vrij om de prijs te bepalen waar hij zijn ambtshandeling voor verricht. Deze vrijheid is ingegeven door de gedachte dat concurrentie tussen gerechtsdeurwaarders zou leiden tot verbetering van productie en kwaliteit en dat kosten konden worden gereduceerd.

1.2.2. Praktijk

De kosten voor de opdrachtgever zijn gereduceerd. Vanwege de inkoopmacht van de opdrachtgevers, zijn die kosten echter dusdanig gereduceerd dat gerechtsdeurwaarders in de concurrentiestrijd met beroepsgenoten tarieven en financiële arrangementen afspreken die onder de kostprijs liggen. Ook zijn er modellen waarbij de gerechtsdeurwaarder voor zijn honorering volledig afhankelijk is van het resultaat van de tenuitvoerlegging, de gerechtsdeurwaarder het financiële risico van de gerechtelijke procedure draagt of de opdrachtgever direct of indirect een aandeel van de beslagkosten ontvangt. Hierdoor ontstaan onwenselijke risico's in de zorgvuldigheid en onafhankelijkheid die de gerechtsdeurwaarder in acht moet nemen, maar ook in de continuïteit van de ambtsuitoefening.¹² Deze risico's hebben zich verwezenlijkt, zoals onder meer blijkt uit het steeds groter wordend aantal gerechtsdeurwaarders die noodgedwongen de praktijk moeten sluiten of onder verscherpt toezicht worden geplaatst.

Nadat de eerste verbeterlagen snel waren gemaakt, ziet de concurrentie inmiddels vrijwel uitsluitend op de prijs en de *recovery rate* en niet op de kwaliteit van dienstverlening. Hoewel de productie weliswaar enigszins is verbeterd hebben de kwaliteit en kwaliteitsbeleving hier ernstig onder te leiden gehad. Door de prijsdruk is de aandacht voor de verweerder in gevaar geraakt. Dossiers die niet passen binnen het standaard stramien, vallen buiten de boot.¹³

1.2.3. Uitgangspunt

De verweerder betaalt de kosten van de tenuitvoerlegging. Als de kosten niet op de verweerder kunnen worden verhaald, worden deze gedragen door de opdrachtgever. Het kostenrisico hoort niet thuis bij de gerechtsdeurwaarder. Dit fundamentele principe geldt als uitgangspunt voor de tenuitvoerlegging waar ook in de wereld,¹⁴ maar is in Nederland al lang niet meer de realiteit.

1.2.4. Rechtsstatelijk perspectief en standpunt KBvG
Gerenommeerde onderzoeksteams waarschuwen de Raad voor Europa ervoor dat de mogelijkheid om te kunnen onderhandelen over de prijs van ambtshandelingen corruptie in de hand werkt.¹⁵ Daarbij lijkt het model dat een opdrachtgever geen kostenrisico draagt bij de tenuitvoerlegging, terwijl de verweerder kosten moet maken om zich hiertegen te verzetten, strijdig met de in artikel 6 EVRM neergelegde *equality of arms* en kan dit gevaren opleveren voor de noodzakelijke proportionaliteit. De opdrachtgever hoeft immers geen enkele afweging te maken tussen het aanwenden van eigen financiële middelen, het risico van tenuitvoerlegging en kansen op succes. De facto creëert *no cure no pay* voor de opdrachtgever de mogelijkheid van compleet risicoloos executeren waardoor dit in alle omstandigheden aantrekkelijker is dan niet executeren.¹⁶

De KBvG heeft in het voorjaar van 2016 het standpunt ingenomen dat de huidige tariefmodellen een onaanvaardbare bedreiging vormen voor de kwaliteit van dienstverlening, de onafhankelijke en onpartijdige taak die de gerechtsdeurwaarder heeft en zelfs diens integriteit.¹⁷ Een ambtshandeling is het inzetten van de macht van de staat. Een eerlijke rechtsbedeling vereist dat dit zorgvuldig en dus proportioneel gebeurt en dat de opdrachtgever of verzoeker er geen verdienmodel aan kan hebben. Ook moeten belangenconflicten worden voorkomen. Dat de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de gerechtsdeurwaarder onder druk kunnen komen te staan als hij voor zijn honorering afhankelijk is van het resultaat wordt nationaal en internationaal breed onderkend.¹⁸ Deze zorgen werden bij het invoeren van het stelsel al uitgesproken,¹⁹ en worden gedeeld door vele partijen, waaronder het BFT, het WODC en de Commissie Evaluatie KBvG.²⁰

1.3. Overige ontwikkelingen

Door maatschappelijke, technologische, economische en sectorgerelateerde ontwikkelingen (de omvang van dit artikel staat het mij niet toe hier nu dieper op in te gaan) is de omzet van de branche ernstig onder druk komen te staan: in de jaren 2013 tot en met 2015 is de omzet van de gehele beroepsgroep afgenomen van € 414 miljoen, naar € 390 miljoen, naar € 366 miljoen. Voor 2016 wordt een verdere daling van de omzet naar € 356 miljoen verwacht. Voornaamste oorzaak is de enorme verhoging van de griffierechten waardoor schuldeisers steeds vaker afzien van een rechtsgang, zeker bij kleinere vorderingen. Buiten het feit dat het

12. Zie bijvoorbeeld: *Kamerstukken II* 2014/15, 34047, 6, p. 16; *Stb.* 2005, 123, p. 8 en Hof Amsterdam 21 juli 2015, ECLI:NL:GHAMS:2015:3049.

13. I. van den Berg-Smit, *Maatschappelijke ontwikkelingen en de gevolgen voor de beroepsuitoefening van de (kandidaat-)gerechtsdeurwaarder en de opleiding tot kandidaat-gerechtsdeurwaarder*, 2015, p. 19-20. Vergelijk: WODC Tariefregulering advocatuur, p. 50 e.v.; Commissie-Hammerstein 2005.

14. Zie: toelichting op artikel 5 Global Code of Enforcement, UIHJ 2015 en CEPEJ (2009), 11Rev2, nr. 60.

15. Enforcement of court decisions in Europe, University Nancy en the Swiss Institute of comparative law voor de European Commission for the efficiency of justice (CEPEJ), 2007, p. 36.

16. Vergelijk: *Kamerstukken II* 2004/05, 29800 VI, 114, p. 2. Zie ook: Besluit van 5 maart 2005, houdende vernietiging van de Verordening tot wijziging van de Verordening op de praktijkuitoefening van de Nederlandse Orde van Advocaten, *Stb.* 2005, 123, p. 9.

17. 'Ik zal Handhaven', Meerjarenbeleidsplan Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders 2016-2020, p. 48.

18. Vergelijk: toelichting op artikel 5 Global Code of Enforcement, UIHJ 2015, *Aanhangsel Handelingen II* 2011/12, 2310, Evaluatierapport Commissie evaluatie Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders, 'Noblesse Oblige', 2009, p. 63; *Kamerstukken II* 2014/15, 34047, 6, p. 16; *Kamerstukken II* 2004/05, 29800 VI, 114, p. 1 en *Stb.* 2005, 123, p. 11.

19. 'Een gewichtig ambt gewogen', advies van de commissie tarieven gerechtsdeurwaarder, 2001, p. 35.

20. Proefschrift Ineke, p. 105; *Aanhangsel Handelingen II* 2011/12, 2310, Evaluatierapport Commissie evaluatie Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders, 'Noblesse Oblige', 2009, p. 63.

werk van de gerechtsdeurwaarder hierdoor sterk is afgenomen, komt het behoud van de rechtsstaat door de beperking van de toegang tot het recht hierdoor in gevaar.²¹

Er zijn geen redenen om aan te nemen dat deze trend zich in de aankomende jaren niet door zal zetten, hetgeen werkt als katalysator van de economische tegen-spoed.

2. Renovatie geboden

2.1. Schuldenaarstarieven

De KBvG heeft geen mogelijkheid rechtstreeks in te grijpen in de tarieven die richting de verweerder mogen worden doorbelast. Die taak ligt bij de overheid, maar de overheid is die taak minst genomen wat uit het oog verloren.

Het ministerie heeft toegezegd met de KBvG actief de mogelijkheden te zullen onderzoeken om het perspectief van de beroepsgroep te verbeteren. Hoewel de minister vaststelt dat de kosten van ambtshandelingen hoger zijn dan de tarieven die mogen worden doorbelast, wordt een nieuwe commissie ingesteld met de opdracht opnieuw onderzoek te doen en te komen met aanbevelingen.²² De minister vraagt zich af of het feit dat de tarieven die de gerechtsdeurwaarder mag doorbelasten lager liggen dan zijn kostprijs, wel moet leiden tot aanpassing van de tarieven. Een verhoging van tarieven zal immers automatisch leiden tot verhoging van de kosten van verweerders. Dat de overheid haar openbare ambtenaren hiermee dwingt tot het maken van verlies op de ambtelijke praktijk wordt voor het gemak vergeten. Het argument dat de gerechtsdeurwaarder de mogelijkheid heeft met zijn opdrachtgever hogere tarieven af te spreken, is weliswaar theoretisch juist maar in de praktijk niet realistisch. Ten slotte wordt voorlopig geconcludeerd dat met een eventuele aanpassing – zo die er al komt – een dusdanige tijd gemoeid is dat hiertoe in ieder geval niet voor 2018 kan worden gekomen. De KBvG vindt dit terecht onacceptabel en heeft aangedrongen op spoedig overleg.

2.2. Tariefvrijheid naar de opdrachtgever

De KBvG vond het al lange tijd een zorgwekkende ontwikkeling dat het kostenrisico van rechtshandhaving meer en meer bij de gerechtsdeurwaarder ligt, maar meende dat zij niet de bevoegdheid heeft om in te grijpen in de tariefvrijheid. Dit laatste standpunt is verlaten. De ledenraad heeft in het voorjaar van 2016 bepaald dat het in het kader van de goede beroepsuitoefening en het algemeen belang noodzakelijk is dat

de KBvG ingrijpt in de tariefvrijheid en de verplichting heeft om verordenend op te treden.²³

De verordende bevoegdheid van de KBvG wordt onder meer beperkt door artikel 80 Gerechtsdeurwaarderswet dat bepaalt dat een verordening de marktwerking niet *onnodig* mag beperken. Dat impliceert dat niet elke beperking ontoelaatbaar is. Een beperking van de mededinging die nodig is vanwege het publiek belang, zoals het waarborgen van de onafhankelijkheid en onpartijdigheid die nodig zijn voor de goede ambtsuitoefening alsmede het vermijden van belangenconflicten wordt geacht te zijn toegestaan²⁴ waarbij de primaire invulling aan de KBvG als publiekrechtelijke beroepsorganisatie wordt gelaten.²⁵ De bevoegdheid van de KBvG om verordenend op te treden dient immers juist als tegenwicht tegen de onbeperkte marktwerking, welke ordening gelet op de bijzondere positie van de gerechtsdeurwaarder noodzakelijk is.²⁶

3. Conclusie

Het Nederlands model van de gerechtsdeurwaarder als ambtenaar en ondernemer draagt bewezen bij aan de effectiviteit en efficiëntie van de rechtshandhaving. Om die reden heeft de Nederlandse gerechtsdeurwaarder model gestaan voor de ontwikkeling van de tenuitvoerleggingsautoriteit in vele landen van de wereld.²⁷ Dit paradepaardje van rechtshandhaving staat door gebrek aan onderhoud en daadkrachtig optreden in eigen land nu ernstig onder druk.

De tarieven die op de verweerder mogen worden doorbelast zijn lager dan de kostprijs voor de gerechtsdeurwaarder. Zelfs bij volledige inning van alle kosten is de gerechtsdeurwaarderspraktijk dus verlieslatend. De prijs die de gerechtsdeurwaarder mag doorbelasten aan zijn opdrachtgever is weliswaar vrij, maar in de praktijk ligt het risico van tenuitvoerlegging meer en meer bij de gerechtsdeurwaarder. De winst is verdampt en de gerechtsdeurwaarder heeft financiële lucht nodig om zijn ambt goed uit te kunnen blijven oefenen. Financiële lucht die hij niet zelf kan realiseren.

De KBvG maar ook de overheid heeft de taak te werken aan een bestendig ambt van de gerechtsdeurwaarder als onbezoldigd openbaar ambtenaar. Met ruimte voor een gezond verdienmodel, een hoge mate van ethiek en een ambt dat groot vertrouwen kent van de samenleving. Ingrijpen door de KBvG is vereist. Enerzijds door gebruik te maken van haar bevoegdheid de tariefvrijheid aan banden te leggen, anderzijds door de alarmbel te luiden en de overheid te verzoeken – en zo nodig te dwingen – de schuldenaarstarieven aan te passen. Daarbij moet de overheid de noodzakelijke

21. H.D. Tjeenk Willink, 'De rechterlijke functie in de veranderende democratische rechtsstaat', *NJB* 2014, afl. 1, p. 12; M. ter Voert, 'Toegang tot recht in beweging. Over burgers en hun oplossingsstrategieën', *JV* 2014, afl. 1, p. 62 e.v.

22. *Kamerstukken II* 2016/17, 34047 en 34145, 17.

23. 'Ik zal Handhaven', Meerjarenbeleidsplan Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders 2016-2020, p. 48.

24. Zie bijvoorbeeld: ABRvS 24 februari 2016, ECLI:NL:RVS:2016:473; *PbEG* 1999, L 106/14; *Kamerstukken I* 2000/01, 22775 en 23081, 109, p. 109.

25. Vergelijk: HvJ EG 19 februari 1994, C-364/92; HvJ EG 18 maart 1997, C-343/95; HvJ EU 24 mei 2011, C-47/08. Zie ook: *PbEG* 1999, L 106/14 en HvJ EG 19 februari 2002, NJ 2002/425.

26. *Kamerstukken II* 2009/10, 32 123 VI, 64, p. 4-5. Zie ook: *Aanhangsel Handelingen II* 2011/12, 2310, Evaluatierapport Commissie evaluatie Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders, 'Noblesse Oblige', 2009, p. 51-52; Commissie-Opstellen 1997, p. 9.

27. Het Nederlands model van gerechtsdeurwaarder als ambtenaar-ondernemer is inmiddels in 19 van de 27 lidstaten van de Europese Unie ingevoerd. Dit aantal blijft stijgen. De *International Union of Judicial Officers (UIHJ)* beveelt het model wereldwijd aan en helpt mee aan de implementatie ervan, waardoor het ook buiten de Europese Unie mag rekenen op warme belangstelling en navolging vindt.

randvoorwaarden creëren om de goede verrichting van de taken door de gerechtsdeurwaarder in de rechtsstaat als ondernemer mogelijk te maken, onder meer door opvolging te geven aan het advies van de Raad van Europa de (exclusieve) bevoegdheid van de gerechtsdeurwaarder uit te breiden.²⁸

Er is te lang geen onderhoud gepleegd en grondige renovatie is nu geboden. Blijft die renovatie achterwege dan is het wachten op sloop of instorting.

28. CEPEJ (2009), 11Rev2, nr. 34.